

Кісіль М.В.

канд. мистецтвознавства, ст. викладач
кафедри ХМТО, Харківська державна
академія дизайну і мистецтва

МАКЕТУВАННЯ В ДИЗАЙНІ ОДЯГУ: НАВЧАЛЬНО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Анотація. В статті розглядається навчально-методичний аспект макетування в дизайні одягу, обґрунтовується актуальність використання макетування в проектній практиці дизайнерів одягу та визначається низка положень теоретико-методологічної бази макетування.

Ключові слова: макетування, дизайн одягу, моделювання форми, пластичність форми.

Аннотация. Кисиль М.В. Макетирование в дизайне одежды: учебно-методологический аспект. В статье рассматривается учебно-методологический аспект макетирования в дизайне одежды, обосновывается актуальность использования макетирования в проектной практике дизайнера одежды и определяется ряд положений теоретико-методологической базы макетирования.

Ключевые слова: макетирование, дизайн одежды, моделирование формы, пластичность формы.

The annotation. Kisil M. Prototyping in fashion design: educational and methodological aspect. In presented paper we consider educational and methodological aspects of prototyping in fashion design. We also motivate the importance of prototyping in design practice and identify a set of principles of theoretical and methodological basis for prototyping.

Keywords: prototyping, fashion design, shape modeling, form plasticity.

Надійшла до редакції 05.12.2011

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науково-практичними завданнями. Діяльність у сфері дизайну спрямована, перш за все, на гармонізацію людини з оточуючим предметним середовищем. Проектна діяльність охоплює практично всі області життєдіяльності людини – від житла до авто, від одягу до протезів для неповносправних, від листівки до книги, від фітокомпозиції до комплексного рішення ландшафтного середовища – і потребує від дизайнера врахування низки факторів, що впливають на кінцеве рішення. Серед таких факторів є врахування ергономічної відповідності виробу людині, оцінка правильності композиційно-конструктивного рішення, функціональної спроможності, пластики форми та матеріалу. На етапі втілення концепції формоутворення виробу в конкретний матеріал ключовим етапом стає етап макетування виробу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В дослідженнях, що проводяться в галузях промислового та графічного дизайну, цьому питанню приділяється достатньо уваги [1,2,3], натомість в дизайні одягу – практично не висвітлюється, за виключенням публікацій в спеціалізованих виданнях із наданням готових макетів та алгоритмів їх розробки. Однак макетування одягу в сучасному дизайні одягу є надзвичайно важливою ланкою, оскільки дає можливість не лише доопрацювання конструкції та зовнішнього вигляду, але й поле для експериментальних пошуків нових пластичних рішень форми костюму. Актуальність проведеного дослідження не викликає сумнівів, а навпаки відкриває достатньо широкий діапазон розвитку даного напрямку та підкреслює безумовну перспективність. Відповідно метою дослідження є обґрунтування актуальності макетування в дизайні одягу та вступ до теоретико-методологічної бази макетування.

Виклад основного матеріалу досліджень. Макетування – проектно-дослідне моделювання, що «...направлене по отримання наглядної інформації про властивості проектного виробу у формі об'ємного зображення» [4, С. 515]. Відповідно під макетом слід розуміти «...просторовий об'єкт, що відображає візуальні чи окремі функціональні характеристики виробу» [2, С. 185]. В дизайні одягу макет розуміють як зразок проектного виробу, його матеріальне об'ємно-просторове втілення [1]. В методології дизайну макети класифікують наступним чином (за Мінервіним Г.Б): в залежності від імітування сторін об'єктів дизайну (художньо-естетичні, конструктивні, технологічні), в залежності від етапу проектування (робочі, ескізні, демонстраційні, для лабораторних випробувань), за масштабом (в натуральну величину, зменшені в різних співвідношеннях), за об'ємністю (об'ємні, напівоб'ємні, площинні), за матеріалом виготовлення (з паперу, з тканини, з нетканих полотен, з металу, з пластику). Вказаний перелік видів макетування є абсолютно прийнятним для дизайну одягу, адже різноманітність проектних завдань та пошуків часто виходить за межі класичного розуміння макету як спо-

собу перевірки посадки виробу на фігурі. Цікавим напрямком в сучасному арт-дизайні є виготовлення одягу з паперу, часто з філігранними вирізами та витинанками, що актуалізує в макетуванні використання паперопластики, «...значення якої для творчих лабораторій як засобу напрацювання формотворчих ідей і способу підтримки творчого тону», є вкрай важливим [3, С. 6]. Актуальним предметом вивчення в питанні макетування є функції, які виконує макет. Науковці [4] виділяють такі функції макетів:

Проектна функція пов'язана із становленням та реалізацією задуму, трансформацією, деталізацією та обґрунтуванням проектних рішень, з конструктивним доопрацюванням форми з метою досягнення найбільш оптимального рішення;

Дослідна – проявляється в експериментальному варіантному пошуку, апробації різних напрямків перетворення об'єкту, різного композиційного співвідношення і пластичного рішення його частин і елементів;

Коригуюча – дозволяє проаналізувати та порівняти одержані результати, встановити рівень можливості реалізації ідей, скоригувати їх в потрібному напрямку;

Евристична функція як функція макету стимулювати процес творчості дизайнера, надихати до винахідництва, вмінню долати традиційні підходи до рішення проектних задач;

Прогностична функція продукує в процесі прийняття проектного рішення елементи новизни, які є перспективно орієнтовані на певний часовий проміжок;

Художньо-ідеологічна – при розробці проектних моделей як носіїв естетичних уподобань часу та виразників художньої культури сучасності,

Презентаційна – при захисті курсових та дипломних проектів, в умовах рекламних акцій або відсутності можливості продемонструвати повно габаритний макет чи сам виріб;

Навчальна – впровадження макетування в академічний дизайн-процес дозволяє навчити мислити та проектувати в тримірному просторі, розвивати уяву та відчуття геометричної та пластичної гармонії [4, 517-522].

Типологія макетів в дизайн-діяльності представлена широким колом синонімічних назв, однак всіх їх можна звести до наступного переліку: проектно-пошукові, демонстраційні, дослідницькі або експериментальні макети (рис. 1).

В дизайні одягу макетування як проектний етап відображено в сукупності прийомів, що направлені на реалізацію концепції в об'ємно-просторовому матеріальному об'єкті. Подібні завдання вирішуються муляжуванням та ескізуванням наколюванням – методами об'ємно-просторового моделювання на манекені чи фігурі людини. Муляжування і ескізування наколюванням слугують платформою для експериментів у формоутворенні костюму, надають можливість безпосереднього оцінювання роботи в процесі розробки та моделювання, де результат може повністю трансфор-

муватися в процесі макетування. Іншим робочим представленням проекту є розробка макету в результаті площинної побудови конструкції, виконаної із бязі чи іншого матеріалу, наближеного до конкретного, використовується для перевірки посадки на фігурі, уточненні ліній членувань, розміщення конструктивно-декоративних та функціональних елементів. Одним із найбільш методично обґрунтованих прийомів макетування в дизайні є паперопластика, в дизайні одягу – це зменшений в масштабі проектно-пошуковий паперовий макет, в якому формально вирішене формоутворення передає пластичне вирішення форми. Практика з паперовими макетами в натуральну величину може також бути при вирішенні вузьких завдань на кшталт одержання площинної розгортки об'ємної форми спіралеподібного крою тощо. Паперові макети в натуральну величину є розповсюдженими в практичній підготовці художників костюму в театральних закладах освіти, де таким чином відтворюються історичні костюми, студенти вчаться імітувати різні матеріали для пошуку найбільш виразних для втілення задумів режисерів в постановках. В дизайнерській освіті перевага надається матеріалам наближеним до реального проектного завдання. Поза увагою представленого дослідження залишилися способи макетування з використанням програмного забезпечення та комп'ютерної візуалізації, що жодним чином не применшує їх важливості в дизайн-діяльності, однак можливість достовірно відтворювати складну форму вирішену ручним об'ємно-просторовим макетуванням за допомогою подібних програмних інструментів є все-таки меншою.

Розглянуті навчально-методологічні аспекти макетування в дизайні одягу є важливою складовою дизайн-діяльності, зокрема формоутворення, адже суттєво впливають безпосередньо на практичну сторону реалізації проектно-концепції в матеріалі. Використання світового досвіду макетування, зокрема новаційних формотворчих прийомів, в навчальному процесі значно покращує сприйняття студентами об'ємно-просторових методів моделювання одягу.

Висновки. Таким чином, розглянуто теоретико-методологічний аспект макетування в дизайні та визначено актуальність його в дизайні одягу. Окреслено подальші **перспективи дослідження**, які полягають у більш широкому висвітленні досвіду макетування в дизайн-діяльності.

А

Б

В

Рисунок 1 – Типологія макетів в дизайні одягу: А – проектно-пошуковий макет (ескізування наколюванням – об'ємно-просторовий фор-ескіз); Б – демонстраційний макет; В – експериментальні макети (дослідження методів формоутворення при розробці форми заданої структури)

Література:

1. Гусейнов Г. М. Композиция костюма: [учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений] / Г. М. Гусейнов, В. В. Ермилова, Д. Ю. Ермилова и др. – 2-е изд., стер. – М.: Издательский дом «Академия», 2004. – 432 с.
2. Дизайн. Иллюстрированный словарь-справочник / Г. Б. Минервин, В. Т. Шимко, А. В. Ефимов и др.; под общ. ред. Г.Б. Минервина и В.Т. Шимко; Моск. архит. ин-т / госуд. академия / каф. «Дизайн архитектурной среды» – М.: «Архитектура-С», 2004. – 289 с.: ил.
3. Васерчук Ю.А. Бумагопластика в проектной культуре дизайнера (материал, технология, принципы моделирования): автореф. дисс... канд. искусств.: 17.00.06 / Ю.А. Васерчук [Место защиты: Всерос. научно-исслед. институт технической эстетики]. – Москва, 2007. – 321 с.
4. Проектирование и моделирование промышленных изделий: Учеб. для вузов / С.А. Васин, А.Ю. Талашук, В.Г. Бандорин, Ю.А. Грабовенко; Под ред. С.А.Васина, А.Ю.Талашука. – М.: Машиностроение-1, 2004 – 692 с., ил.
5. Tomoko N. Pattern Magik / N. Tomoko. – Tokio, 2005. – 96 p.